

**О.З. Глухов, О.М. Шевчук, В.М. Остапко, Т.П. Кохан, Г.В. Бойко,
В.В. Козуб-Птиця, О.В. Голевич, Т.В. Воскобойник**

ФІТОРЕСУРСИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ФЛОРИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕГРАДОВАНИХ ЗЕМЕЛЬ ПІВДЕННОГО СХОДУ УКРАЇНИ

*фіторесурси, деградовані землі, колекційні фонди, кормові, лікарські і технічні рослини,
південний схід України*

Вступ

Донецький регіон є одним з найбільш антропогенно перетворених в цілому по Україні, та характеризується не тільки високим ступенем розвитку промисловості та сільського господарства, а й складною екологічною ситуацією. Площа сільськогосподарських земель у регіоні складає 2046,7 тис. га, з них орних земель – 1656,7 тис. га (62,7%), природних кормових угідь – 324,6 тис. га (12,2%) [6]. Розораність території в цілому сягає 81%. У регіоні також є значні площі (68%) земель з різним ступенем вітрової та ґрунтової ерозії. Всього порушених земель з наслідками ерозії та змитими ґрунтами у результаті їх сільськогосподарського використання нараховують 1200 тис. га (45% загальної площі) [5]. Ці землі, виснажені екстенсивними технологіями, щорічно втрачають 0,7 млн. т гумусу. Також у регіоні представлені так звані «занедбані землі», які становлять екологічну загрозу для регіону, оскільки є місцем зростання значної кількості синантропних видів рослин та бур'янів, у тому числі карантинних [2].

У Донецькій області передбачається вилучення з обробітку та переведення у природні кормові угіддя або для заліснення 473,7 тис. га земель (розораність території зменшиться на 20% з 81%), 124 тис. га підлягають консервації, з них 84 тис. га – відновленню шляхом створення на них трав'яних фітоценозів різноцільового призначення.

Саме тому для відновлення деградованих земель необхідно використовувати значний фіторесурсний потенціал, який зібрано і всебічно вивчено спеціалістами Донецького ботанічного саду НАН України (ДБС).

Регіональна та світова флора мають суттєвий потенціал для використання їх фіторесурсів з метою відновлення деградованих земель в степовій зоні України [4]. У ДБС створено колекції малопоширених кормових рослин, лікарських, а також технічних культур, які у певній мірі відображають потенціал корисних рослин місцевої та світової флори [5]. Усі ці види пройшли багаторічне інтродукційне випробовування та виявили достатньо високу пристосованість до зростання в умовах південного сходу України [5, 9]. Необхідним є подальше всебічне еколого-біологічне вивчення видів малопоширених кормових, лікарських і технічних рослин, вивчення їх біохімічних та алелопатичних властивостей, з метою оцінки перспективності та ефективності при створенні рослинного покриву на деградованих землях степової зони України.

Мета та завдання досліджень

Мета досліджень – оцінити фіторесурсний потенціал колекційного фонду відділу мобілізації рослинних ресурсів (колекції кормових, лікарських та технічних рослин), який представлений зразками (видами, сортами тощо) світової та регіональної

флори. Для цього необхідно проаналізувати географічне походження видів, напрямки використання у народному господарстві.

Об'єкти досліджень

Об'єктами досліджень є фіторесурси регіональної і світової флори, що представлені у колекційному фонді нових та малопоширених кормових, лікарських і технічних рослин ДБС.

Результати досліджень та їх обговорення

У класифікації Р.І. Бурди поняття «рослинні ресурси» розглядається в широкому розумінні, як складова біологічних поміж природних ресурсів [3]. В основу класифікації покладено функціональну роль фітобіоти, як ефективного, перспективного і потенційного ресурсу існування і розвитку людської цивілізації. Тобто, в широкому сенсі, ресурси – це будь-які джерела і передумови отримання необхідних людині матеріальних та духовних благ, які можуть бути реалізовані за існуючих технологій чи чинних соціально-економічних відносин.

У біосфері біологічні ресурси функціонально поділяють на ресурси продуцентів, консументів та редуцентів. І саме ресурси продуцентів – геліоавтотрофів, що утворюють первинну органічну речовину, називають рослинними ресурсами. Функціонально, в межах поняття «рослинні ресурси» сучасна наука розрізняє сировинні – предмет вивчення сировинного ботанічного ресурсознавства; інформаційні – ті, що несуть генетичну інформацію, дидактичну (освітню та просвітню) інформацію і тому подібне; середовищевісні – на локальному рівні це ресурс виживання продуцентів, консументів та редуцентів (створення комфортних умов спільного життя в екосистемі); ресурси рекреації, що виконують захисну функцію щодо біокосних і абіотичних компонентів екосистем (протиерозійну, ґрунтозахисну, гідрорегулюючу і т.п.), а в масштабі біосфери – регуляцію газового складу атмосфери, терморегуляцію, забезпечення кругообігу води через транспірацію на планеті; заповідно-генетичні – диференціація яких необхідна через високий рівень антропогенної трансформації біосфери; ресурси з невизначеними можливостями – які необхідно завжди мати на увазі, бо наразі їх можливості не визначені, проте кожна рослина в біосфері є ресурсом [3]. Саме ці шість груп рослинних ресурсів, з точки зору функціональної ролі фітобіоти, є основою у вказаній класифікації. Кожна з категорій другого та третього рівнів наведеної схеми має окремі класифікації.

У класифікації М.М. Ільїна види розподіляють у два основних розділи рослин – технічні та натурні, які в свою чергу досить детально поділяються на групи: технічні – на 11 груп (каучуконосні, смолоносні, камеденосні, жиросімейні, ефіросімейні, дубильні, восконосні, волокнисті, деревні, пробконосні красильні рослини та група рослинно-хімічної сировини); натурні – на 8 груп (харчові, кормові, медоносні, вітаміноносні, лікарські, отруйні, декоративні та фітомеліоративні), які в свою чергу розподіляються на інші категорії [11].

В літературі авторами не знайдено класифікації рослинних ресурсів для південного сходу України, а, враховуючи їх певну специфічність, нами розроблено власну, за основу якої було взято класифікації Р.І. Бурди та М.М. Ільїна. Метою запропонованої класифікації являється використання рослинних ресурсів при відновленні деградованих земель південного сходу України.

У запропонованій нами класифікації розглядаємо тільки сировинні ресурси, що, відповідно до класифікації Р.І. Бурди, належать до категорії другого порядку групи продуктивних ресурсів, оскільки з точки зору функціональності рослинного покриву саме ресурси цієї групи, на наш погляд, доцільно використовувати для відновлення деградованих земель південного сходу України.

З метою відновлення деградованих земель пропонуємо використовувати кормові, лікарські та технічні рослини, зокрема, для отримання біопалива, тому серед сировинних розглядаємо природно-господарські та сільськогосподарські ресурси (за Р.І. Бурдою). В свою чергу, група кормових рослин за класифікацією М.М. Ільїна [11] відноситься до розділу натурних та підрозділяється на 7 категорій третього порядку (пасовищні, сінокісні, силосні, концентратні, птахокормові, рибокормові, комахокормові), з яких у розробленій нами класифікації наводимо 3 категорії (пасовищні, сінокісні, силосні). Виходячи з функціональної ролі сировинних рослин природної флори, запропоновано їхню класифікацію (рис. 1). Можливим є також розподіл на середовищеві (фітомеліоративні, кормові, енергетичні, лікарські) та виробничі (олійні, етанольні, ветеринарні).

Уяву про рослинні ресурси південного сходу України неможливо скласти без вивчення флори. Флора південного сходу України характеризується значним видовим різноманіттям. Флористичні дослідження регіону систематично проводяться науковцями ДБС, складаються детальні кадастри флори [14]. Проте спеціальних ресурсних досліджень флори південного сходу України було проведено недостатньо [11], але накопичено досить багато даних щодо окремих груп корисних рослин [5, 8, 9]. Також проведено аналіз флори південного сходу України на основі критичного опрацювання її повного складу з позначеннями окремих корисних рослин (кормових, лікарських, енергетичних).

Визначення належності того чи іншого виду до конкретної групи корисних рослин проведено на основі ряду спеціальних робіт [1, 4, 10, 14–16].

Флора регіону, яка нараховує 2070 видів судинних рослин [14], містить у своєму складі 619 видів (30% загальної кількості видів флори), що можуть використовуватись як кормові ресурси, 400 видів (19%) – як лікарські, 160 видів (8%) – як енергетичні ресурси. Таким чином, видова різноманітність флори південного сходу України представлена значними (близько 57%) рослинними ресурсами, які можуть використовуватись у народному господарстві, а також більшість видів з місцевої флори – як фітомеліоранти для відновлення деградованих земель.

Південний схід України є промисловим регіоном, тому його флора знаходиться під постійним антропогенним тиском, як наслідок дії останнього – порушений рослинний, а іноді і ґрунтовий, покрив. Виходячи з вищезазначеного, ефективним шляхом відновлення деградованих земель є утворення на них рослинного покриву різнофункціонального призначення: для відновлення фіторізноманітності, для створення високопродуктивних кормових фітоценозів, фітомеліоративних, плантацій лікарських рослин з метою використання у ветеринарії, отримання рослинної сировини для виробництва біопалива. Все це обумовлює необхідність проведення досліджень з метою наукового обґрунтування шляхів відновлення деградованих земель у степовій зоні та їх раціонального використання.

У відділі мобілізації рослинних ресурсів ДБС фіторесурси кормових, лікарських та технічних (енергетичних) рослин регіональної і світової флори зосереджені у колекційному фонді. Головним завданням створення колекції нових та малопоширених кормових рослин було збереження і збагачення ресурсів кормових рослин на південному сході України шляхом залучення нових видів зі світової та місцевої флор, культиварів з різних географічних зон. Таке завдання ставилося перед вченими з метою поліпшення кормової бази для тваринництва, як одного з пріоритетних напрямків агропромислового виробництва. Згодом рослинні ресурси, які були накопичені у колекції, стали широко використовувати у фітомеліоративних цілях для відновлення рослинного покриву деградованих земель південного сходу України.

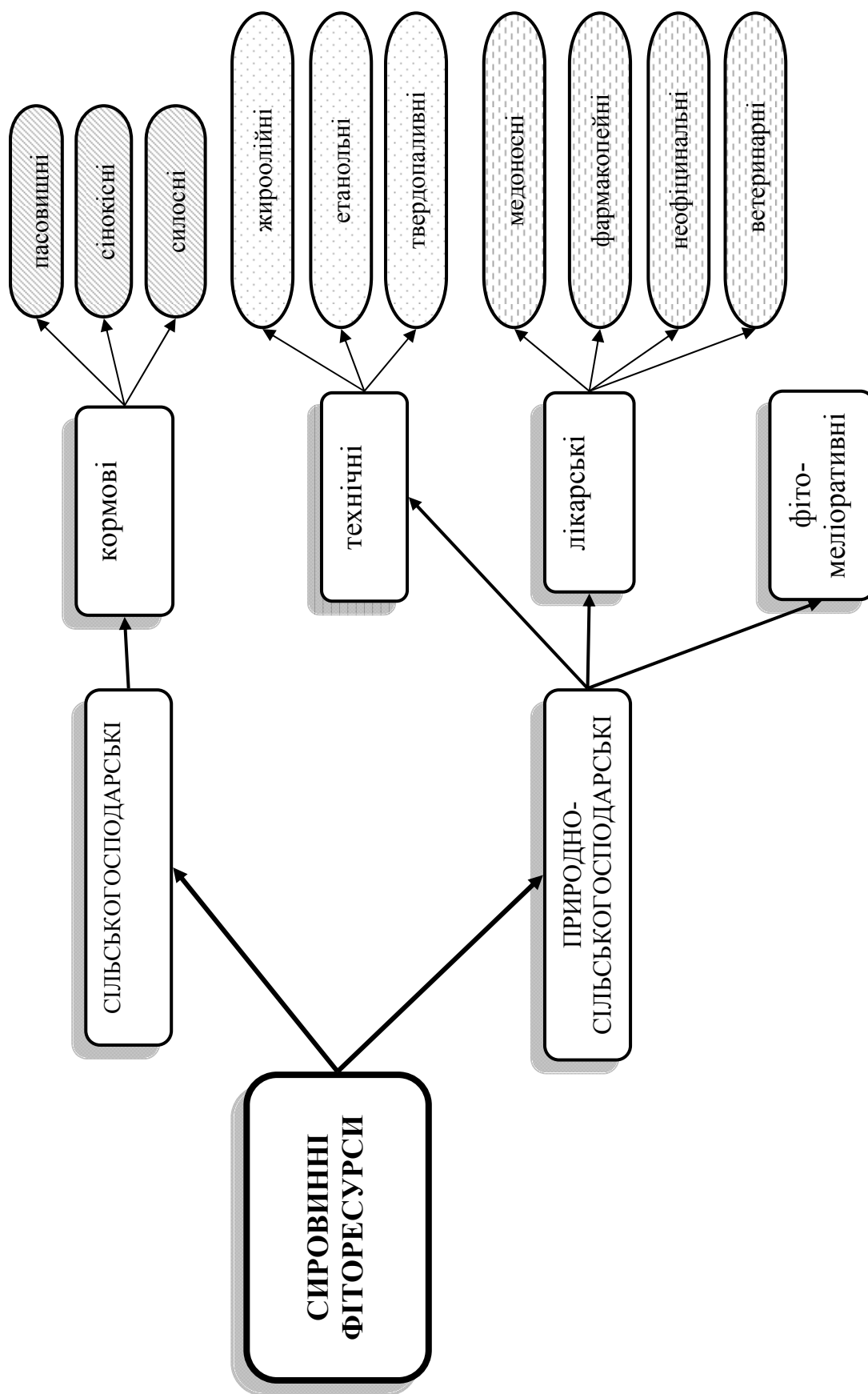

Рис. 1. Схема класифікації сировинних фіторесурсів на південному сході України

Fig. 1. Classification scheme of raw material plant resources in the south east Ukraine

Рослинні ресурси лікарських рослин, які представлені у колекції, можуть використовуватись не тільки для медицини, а і для ветеринарії та кормовиробництва з метою підвищення життєздатності тварин і поліпшення якості тваринної продукції, підвищення її безпечності для здоров'я людини, отримання екологічно чистої продукції тваринництва для населення [5].

З метою виявлення перспективних культур для отримання біопалива в умовах степової зони України накопичувалися рослинні ресурси технічних культур. Основою для формування колекції цих рослин став колекційний фонд рослинних ресурсів ботанічного саду, а також зразки з Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України, Житомирського інституту олійних культур, Інституту луб'яних культур Української ААН тощо. Відбір зразків рослин, що залучаються до колекційного фонду, проводиться на основі оцінки успішності інтродукції, вивчення еколого-біологічних властивостей та господарських ознак технічних культур.

Колекція технічних культур поєднує в собі наступні рослинні ресурси: сировина для виробництва біодизелю (93 зразків: 36 видів (у тому числі 23 сорти та 3 гібриди), що належать до 26 родів та 10 родин), біоетанолу – зі значним вмістом цукрів або крохмалю (24 зразків: 7 видів (у тому числі 3 сорти) з 5 родів та 3 родин) та твердого палива – культури зі значною біомасою (49 зразки: 28 видів (у тому числі 3 сорти) з 12 родів та 8 родин).

Створення фіторесурсного потенціалу нових і малопоширених видів кормових, лікарських і технічних рослин не тільки вирішує регіональні проблеми, але має широке наукове і практичне значення: є базою для систематичних, фенетичних, генетичних досліджень в інтродукційних популяціях видів з різних географічних зон, сприяє збереженню світового фітогенотипу кормових рослин, а також селекції, охороні і реінтродукції рідкісних та зникаючих видів. Особливо велике значення такі колекції мають для вивчення фіторесурсів природної флори та збагачення ресурсного потенціалу регіона корисними рослинами світової флори.

На кінець 2014 року фіторесурсний потенціал ДБС, який може ефективно використовуватись для відновлення порушених земель південного сходу України, зосереджений у трьох колекціях: малопоширених кормових рослин (нараховує 441 зразок: 177 видів (у тому числі 64 сорти), 6 різновидів з 41 роду і 11 родин), лікарських рослин (397 зразків: 369 видів (у тому числі 9 сортів) з 219 родів і 57 родин) та технічних рослин (162 зразки: 73 види (у тому числі 29 сортів), 6 різновидів з 48 родів і 17 родин).

Представленість видів регіональної флори у колекціях є різною. Так, у флорі південного сходу України кормовими властивостями характеризуються 619 видів; у колекції малопоширених кормових рослин представлено 88 видів місцевої флори, що складає 48% загальної кількості видів колекції, але лише 14% видів регіональної флори. Також у флорі регіону 400 видів лікарських рослин, з них у колекції – 237 (64% загальної кількості видів колекції). Технічних рослин у флорі регіону 160 видів, у колекції – 16 видів або 22% від загальної кількості видів колекції.

Світова флора представлена в колекціях наступним чином: у колекції кормових рослин – 89 видів з 39 родів і 7 родин (52% загальної кількості видів колекції), у колекції лікарських рослин – 132 види з 97 родів і 34 родин (36% загальної кількості видів колекції), у колекції технічних рослин – 57 видів з 41 роду і 15 родин (78% загальної кількості видів). Всього – 278 видів світової флори, з них 9% є спільними для трьох колекцій.

Згідно проведеного аналізу, в колекціях закономірно переважають види, ареал яких охоплює Східну Європу. Так, в колекції малопоширених кормових рослин такі види складають 60%, у колекції лікарських рослин – 58%, у колекції технічних

рослин – 78% від загальної кількості видів світової флори. Також численними є види з Центральної (33% в колекції кормових, 35% – лікарських, 35% – технічних рослин) і Південної Європи (34%, 36%, 44% відповідно), Кавказу (38%, 31%, 65%), Західної (27%, 27%, 40% відповідно) і Середньої Азії (25%, 20%, 39% відповідно), а також з Північної Америки (24%, 34% і 39% відповідно).

Серед видів з європейським походженням у колекції кормових рослин представлені, наприклад, *Dactylis polygama* Horvatovsky, *Lathyrus latifolius* L., *Rumex patientia* L.; у колекції лікарських – *Acanthus balcanicus* L., *Anacyclus radiata* L., *Erysimum rhaeticum* Schmalch. ex Horn, *Foeniculum vulgare* L., *Helleborus viridis* L., *Lavandula officinalis* L.; технічних – *Kitaibelia vitifolia* Willd. тощо. Такі кавказькі види як *Aconogonon panjutinii* Charkev та *Galega orientalis* L. представлені серед кормових рослин, а *Crambe cordifolia* Steven – як серед кормових, так і серед технічних. Азійські *Astragalus gummifer* Labill., *Crambe kotschyana* Boiss., *Reynoutria sachalinensis* (Fr. Schmidt) Nakai, *Rumex tianschanicus* Losinsk належать до кормових, *Polygonum divaricatum* L. та *P. weyrichii* Fr. Schmidt ще й до технічних, а *Rheum officinale* L. – до лікарських рослин; також до лікарських належать *Anethum graveolens* L. та *Bergenia crassifolia* (L.) Fritsch., а до технічних – *Raphanus sativus* L. тощо. Серед американських видів у колекції кормових рослин представлені *Elymus canadensis* L., п'ять видів роду *Helianthus* L. та інші; лікарських – три види роду *Echinacea* Moench (*Echinaceae purpurea* (L.) Moench також використовується як кормова рослина), *Lupinus mutabilis* L., *Oenothera perennis* L., *Opuntia humifusa* Raf., *Stevia rebaudiana* Hemsl.; технічних – *Sida hermaphrodita* Rusby, *Silphium perfoliatum* L. Серед африканських видів відмітимо *Ricinus communis* L. (колекції лікарських та технічних рослин) та *Sorghum sacharatum* (L.) Moench. (колекція технічних рослин).

Висновки

В роботі модифіковано існуючі класифікації фіторесурсів в аспекті їх використання при відновленні деградованих земель. Виявлено фіторесурсний потенціал флори регіону: 619 видів (60% загальної кількості видів флори регіону) є кормовими, 400 видів (19%) лікарські, 160 видів (8%) відносяться до технічних. Таким чином, флора південного сходу України містить значну кількість корисних рослин, які є резервом для використання з метою відновлення деградованих земель у регіоні.

Визначено, що світова флора представлена у колекції кормових рослин 52% загальної кількості видів, у колекції лікарських рослин – 36%, у колекції технічних рослин – 78%. В колекціях найбільш представленими є східно-, центрально-, південно-європейські та кавказькі види, а також західно-, середньоазійські та північноамериканські види, що задає певний напрямок для подальших залучень.

1. **Барбарич А.І.** Жироолійні рослини України / А.І. Барбарич, О.М. Дубовик, Д.В. Стрелко. – Київ: Наук. думка, 1973. – 132 с.
Barbarych, A.I., Dubovik, O.M., and Strelko, D.V., *Zhyrooliyni roslyny Ukrainy* (Oil plants of Ukraine), Kyiv: Naukova dumka, 1973.
2. **Бурда Р.І.** Антропогенная трансформация флоры / Р.И. Бурда. – Киев: Наук. думка, 1991. – 168 с.
Burda, R.I., *Antropogennaya transformatsiya flory* (Anthropogenic transformation of the flora), Kyiv: Naukova dumka, 1991.
3. **Бурда Р.І.** Функціональний принцип класифікації рослинних ресурсів / Р.І. Бурда // Інтродукція, селекція та захист рослин: матер. другої міжнар. наук. конф. – Донецьк, 2009. – С. 140–145.

- Burda, R.I.**, Functional principle of plant resources classification, in *Introduktsiya, selektsiya ta zakhyst roslyn: mater. drugoy mizhnar. nauk. konf.* (Introduction, selection and protection of plants: Proc. Sci. Conf.), Donetsk, 2009, pp. 140–145.
4. **Вульф Е.В.** Мировые ресурсы полезных растений. Пищевые, кормовые, технические, лекарственные и др. Справочник / Е.В. Вульф, О.Ф. Малеева. – Л.: Наука, 1969. – 563 с.
Vulf, E.V., and Maleeva, O.F., World resources of beneficial plants. Food, fodder, technical, medicinal etc. Handbook, Leningrad: Nauka, 1969.
 5. **Глухов А.З.** Лекарственные растения природных кормовых угодий юго-востока Украины (Охрана, воспроизводство и применение в ветеринарии) / А.З. Глухов, И.Т.Юрченко, О.М. Шевчук, Т.П. Кохан. – Донецк: Лебедь, 2005. – 208 с.
Glukhov, A.Z., Yurchenko, I.T., Shevchuk, O.M., and Kokhan, T.P., *Lekarstvennye rasteniya prirodnykh kormovykh ugodiy yugo-vostoka Ukrainy (Okhrana, vosproizvodstvo i primeneniye v veterinarii)* (Medicinal plants from natural grasslands in the south-east of Ukraine (protection, reproduction and veterinary use), Donetsk: Lebed, 2005.
 6. **Земля** тривоги нашої. За матеріалами доповіді про стан навколишнього середовища в Донецькій області у 2005 р. / Під ред. С.В. Третьякова. – Донецьк, 2006. – 108 с.
Zemlya trevogi nashey (The land of our concern). Bulletin of environmental statistics reported in 2005 by the Ecology Department of Donetsk Municipality, Tretyakov, S.V., Ed., Donetsk, 2006.
 7. **Губергриц А.Я.** Лекарственные растения Донбасса / А.Я. Губергриц, Н.И. Соломченко. – Донецк: Донбасс. – 1968. – 293 с.
Gubergrits, A.Ya., and Solomchenko, N.I., *Lekarstvennye rasteniya Donbassa* (Medicinal plants of Donbass), Donetsk: Donbass, 1968.
 8. **Ивашин Д.С.** Лекарственные растения Украины / Д.С. Ивашин, З.Ф. Катина, И.Л. Рыбальчук и др. – Киев: Урожай, 1978. – 319 с.
Ivashin, D.S., Katina, Z.F., and Rybalchuk, I.L., *Lekarstvennye rasteniya Ukrainy* (Medicinal plants of Ukraine), Kiev: Urozhay, 1978.
 9. **Ивашин Д.С.** Рослинні ресурси Донбасу, шляхи їх використання та збереження / Д.С. Івашин // Рослинні ресурси України, їх вивчення та використання. – Київ: Наук. думка, 1973. – С. 11–15.
Ivashin, D.S., Plant resources of Donbass, their sustainable use, in *Roslynni resursy Ukrainy, ikh vyvchennya ta yikoristannya* (Plant resources of Ukraine, research and use), Kyiv: Naukova dumka, 1973, pp. 11–15.
 10. **Ильин М.М.** Общие вопросы изучения сырьевых растений / М.М. Ильин // Методика полевого исследования сырьевых ресурсов. – М.; Л., 1948. – С. 7–24.
Iyin, M.M., General questions in the studying of raw plants, in *Metodika polevogo issledovaniya syrievykh resursov* (Methods of field research of raw materials), Moscow-Leningrad, 1948, pp. 7–24.
 11. **Ильин М.М.** Опыт классификации полезных растений / М.М. Ильин // Тр. Ботан. ин-та АН СССР. – Сер. 5. Растительное сырье. – 1949. – Вып. 2. – С. 7–11.
Iyin, M.M., Experience in classification of beneficial plants, Tr. Botan. in-ta AN SSSR (Proc. Botan. Inst. of the USSR), Ser. 5. Vegetable raw materials, 1949, vol. 2, pp.7–11.
 12. **Котов М.И.** Дикі кормові рослини УРСР / М.И. Котов, Є.Д. Карнаух, П.О. Опперман. – К.: Вид-во АН УРСР, 1941. – 239 с.
Kotov, M.I., Karnaukh, Ye.D., and Opperman, P.O., *Dyki kormovi roslyny URSR* (Wild forage plants of USSR), Kyiv: Vyd-vo AN URSR, 1941.
 13. **Котов М.И.** Ефіроолійні рослини України / М.И. Котов, Є.Д. Карнаух, С.С. Морозюк, С.В. Гончаров. – Київ: Наук. думка, 1969. – 192 с.
Kotov, M.I., Karnaukh, Ye.D., Morozyuk, S.S., and Goncharov, S.V., *Efirooliyni roslyny Ukrainy* (Essential oil plants of Ukraine), Kyiv: Naukova dumka, 1969.
 14. **Остапко В.М.** Сосудистые растения юго-востока Украины / В.М. Остапко, А.В. Бойко, С.Л. Мосякин. – Донецк: Ноулидж, 2010. – 247 с.
Ostapko, V.M., Boiko, G.V., and Mosyakin, S.L., *Sosudistye rasteniya yugo-vostoka Ukrainy* (Vascular plants of the Southeast of Ukraine), Donetsk: Noulig, 2010.

15. **Природные** растительные кормовые ресурсы Донбасса. – Киев: Наук. думка, 1985. – 192 с.
Prirodnye rastitelnye kormovye resursy Donbassa (Natural plant fodder resources of Donbass), Kiev: Naukova dumka, 1985.
16. **Basha, S.K.M.**, Umamaheswari, P., Rambabu, M., and Savitramma, N., Ethnobotanical study of Mamandur Forest (Kadapa-Nallamali Range) in Eastern Ghats, Andhra Pradesh, India, *Journal of Phytology*, 3 (10), 2011, pp. 44–47.

Донецкий ботанический сад НАН Украины

Надійшла 29.08.2014

УДК 631.530:581.55:633.2 (477 62)

ФИТОРЕСУРСЫ РЕГИОНАЛЬНОЙ И МИРОВОЙ ФЛОРЫ ДЛЯ ВОССТАНОВЛЕНИЯ ДЕГРАДИРОВАННЫХ ЗЕМЕЛЬ ЮГО-ВОСТОКА УКРАИНЫ

А.З. Глухов, О.М. Шевчук, В.М. Остапко, Т.П. Кохан, А.В. Бойко, В.В. Козуб-Птица, Е.В. Голевич, Т.В. Воскобойник

Донецкий ботанический сад НАН Украины

Модифицированы существующие классификации фиторесурсов в аспекте их использования для восстановления деградированных земель юго-востока Украины. Оценен фиторесурсный потенциал и представленность видов региональной и мировой флор в коллекциях Донецкого ботанического сада НАН Украины. Мировая флора представлена в коллекции кормовых растений 52% видов от общего количества, в коллекции лекарственных – 36%, в коллекции технических – 78%. Наиболее представленными в коллекциях являются виды из Восточной, Центральной, Южной Европы, Кавказа, Западной и Средней Азии, Северной Америки.

фиторесурсы, деградированные земли, коллекционные фонды, кормовые, лекарственные и технические растения, юго-восток Украины

UDC 631.519:581.55:633.2(477.62)

THE SIGNIFICANCE OF REGIONAL AND WORLD FLORA PLANT RESOURCES FOR DEGRADED LAND RESTORATION IN THE SOUTH EAST OF UKRAINE

A.Z.Glukhov, O.M. Shevchuk, V.M. Ostapko, T.P. Kokhan, G.V. Boiko, V.V. Kozub-Ptitsa, E.V. Golevich, T.V. Voskoboynik

Donetsk Botanical Garden of the National Academy of Science of Ukraine

We modified the existing classifying schemes of plant resources in terms of their importance for degraded land restoration in the south-east Ukraine. The plant resource significance of regional and world flora species and their representation in collections of the Donetsk Botanical Garden of the National Academy of Sciences of Ukraine were assessed. World flora is represented in the fodder plant collection (52% of the total species number), medicinal plant collection (36%), that of plants for technical use (78%). Plants of the world flora originating from Eastern, Central, Southern Europe, Caucasus, West and Middle Asia and North America are the most fully represented in these collections.

plant resources, degraded lands, agrarian phytocenoses, fodder, medicinal and technical plant, south-east Ukraine